

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยตรวจสอบภายใน เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา โทร ๐-๕๔๔๒-๘๘๒๙ ต่อ ๓

ที่ พย ๕๔๓๐๔/๐๓๕

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ประกาศใช้คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘

เรียน ปลัดเทศบาลฯ/หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลฯ/ผู้อำนวยการกองคลัง/ผู้อำนวยการกองช่าง

เรื่องเดิม

ตามที่กระทรวงการคลัง แจ้งเวียนหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๙.๔/ว ๒๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ และหนังสือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๕๒/ว ๖๘๕๘ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เรื่องหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ทุกสำนัก/กอง ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ถือปฏิบัติ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ นั้น

ข้อเท็จจริง

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ได้จัดทำคำสั่งเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา คำสั่งที่ ๔๘๘/๒๕๖๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา และคำสั่งเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ที่ ๔๘๘/๒๕๖๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๗ และแจ้งเวียนให้ทุกสำนัก/กอง ทราบ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒. หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๙.๔/ว ๒๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เรื่องหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับ หน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อพิจารณา

เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารท้องถิ่นได้ประกาศคู่มือการบริหารความเสี่ยง พ.ศ. ๒๕๖๘ ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา และเพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เห็นควรแจ้งเวียนคู่มือการบริหารความเสี่ยงให้ทุกสำนัก/กอง ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ทราบ และปิดประกาศ ให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปเพื่อทราบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ร้อยตำรวจตรี

(เดช คำปา)

นายกเทศมนตรีตำบลรวมใจพัฒนา

ประกาศเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

เรื่อง ประกาศใช้คู่มือบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

เนื่องด้วย ด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ โดยมาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งกระทรวงการคลังได้ กำหนดหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานของรัฐตามหลักเกณฑ์นี้ ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนขององค์กรต้องให้ความสำคัญและถือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ แนวทางการบริหาร จัดการความเสี่ยงฉบับนี้จัดทำโดยอ้างอิงกรอบหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงแบบบูรณาการตามแนวทาง COSO (COSO ERM Integrated Framework) โดยอยู่ภายใต้กรอบหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่กระทรวงการคลัง ที่กำหนด

คณะทำงานบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ได้ดำเนินการจัดทำคู่มือ การบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา จึงประกาศใช้คู่มือการบริหาร จัดการความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา โดยได้ประกาศทางเว็บไซต์ www.rjp.go.th แล้ว

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ร้อยตำรวจตรี

(เดช คำปา)

นายกเทศมนตรีตำบลรวมใจพัฒนา

คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยง

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

คำนำ

ด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติ ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญ ตามหลักการกำกับดูแล และการบริหารจัดการที่ดีเป็นกระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถบริหารงาน ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม ลดปัจจัยเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา จึงได้จัดทำคู่มือ บริหารจัดการความเสี่ยง ตามแนวทางหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๕.๒/ว ๓๔๑๒ เรื่องซักซ้อมแนวทางในการจัดทำรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ ขึ้น โดยมีเจตนาเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และเสริมสร้างความเข้าใจ ส่งเสริมสร้างความตระหนักรู้ และปลูกฝังเป็นวัฒนธรรมด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร ให้แก่ผู้บริหาร และบุคลากรของเทศบาล รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามการดำเนินการตามมาตรฐาน ลดความเสี่ยง เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยง จะมีประโยชน์และเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้นโยบาย การบริหารจัดการความเสี่ยง ของเทศบาลตำบล รวมใจพัฒนา เกิดเป็นรูปธรรม บรรลุผลตามเป้าหมาย อย่างต่อเนื่อง

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑ - ๒
บทที่ ๒ หลักการบริหารจัดการความเสี่ยง	๓ - ๕
บทที่ ๓ แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยง	๖ - ๘
บทที่ ๔ กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง	๙ - ๒๒
บทที่ ๕ เอกสารการบริหารจัดการความเสี่ยง	๒๓ - ๓๓

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ เพื่อระบุความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในองค์กรหรือโครงการ และวางแผนการจัดการเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงเหล่านั้น การบริหารความเสี่ยงมีขั้นตอนหลักๆ ที่ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การวัดและประเมินความเสี่ยง การพิจารณาแผนการจัดการความเสี่ยง การดำเนินการจัดการความเสี่ยง และการติดตามและประเมินผลการจัดการความเสี่ยงที่ดำเนินการไปแล้วในองค์กรหรือโครงการนั้น การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนสำคัญของการบริหารองค์กรเพื่อช่วยให้องค์กรมีการตัดสินใจที่มีความรู้สึกรับประกันและมั่นคงในเชิงกลยุทธ์ แม้จะเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

การบริหารความเสี่ยงมีหลักหลายอย่างที่สำคัญ เพื่อให้องค์กรสามารถจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพและมั่นคง

๑. การเปรียบเทียบความรู้สึกรับประกันเพื่อตัดสินใจ (Risk vs. Reward) การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ใช้การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการคำนึงถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผลตอบแทนที่คาดหวัง โดยต้องดึงดูความคล่องตัวระหว่างการเติบโตและความเสี่ยงในองค์กร เพื่อให้สมดุลระหว่างการพยายามที่จะเพิ่มผลประโยชน์และการรับมือกับความเสี่ยง

๒. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อรับรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงที่สำคัญและรุนแรง ที่องค์กรต้องจัดการ

๓. การวางแผนการจัดการความเสี่ยง (Risk Management Planning) การสร้างแผนการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมในการลดผลกระทบจากความเสี่ยง โดยวิธีการต่างๆ เช่น การลดความเสี่ยง การโอนความเสี่ยง หรือการรับความเสี่ยง

๔. การทำความเข้าใจและการสื่อสาร (Understanding and Communication) การบริหารความเสี่ยงควรให้ความรู้สึกรับประกันเป็นส่วนหนึ่งของทุกคนในองค์กร และต้องมีการสื่อสารเกี่ยวกับความเสี่ยงในทุกๆ ระดับ

๕. การดำเนินการ (Risk Mitigation) การกระทำเพื่อลดความเสี่ยงหรือปรับปรุงกระบวนการเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง

๖. การตรวจสอบและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation) การตรวจสอบและประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารความเสี่ยง เพื่อตรวจสอบว่ากระบวนการและดำเนินการถูกวางไว้สามารถทำงานได้ตามที่คาดหวังหรือไม่

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถปรับปรุงการดำเนินงานและตัดสินใจในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายในระยะยาวและสัมพันธ์กับสถานะความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การจัดทำคู่มือ

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์ COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)

๒. เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเข้าใจและรับรู้ถึงวิธีการ กระบวนการ และแนวทางการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงขององค์กร และของแต่ละหน่วยงาน

๓. เพื่อให้คำแนะนำและแนวทางในการจัดการและควบคุมความเสี่ยงในองค์กรหรือกิจกรรมต่างๆ

๔. เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและมีการตอบสนองที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงนั้นๆ และช่วยให้ผู้รับมือเรียนรู้วิธีการปรับตัวในกรณีที่ความเสี่ยงเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดและต้องการแก้ไขปัญหาในลักษณะที่มีประสิทธิภาพและเสถียรภาพ

ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

๑. ลดความเสี่ยง : ช่วยลดโอกาสเกิดปัญหาหรือความเสี่ยงในการดำเนินงานขององค์กร

๒. เพิ่มมั่นคง : ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้กับองค์กร เพื่อที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด

๓. ประหยัดทรัพยากรและเงินทุน : ช่วยให้การใช้ทรัพยากรและเงินทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องเสียเวลาและทรัพยากรในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๔. ส่งเสริมการตัดสินใจ : ช่วยให้การตัดสินใจมีการพิจารณาความเสี่ยงและมุ่งหวังผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์สูงสุด

๕. เพิ่มความโปร่งใส : ช่วยให้กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเรื่องโปร่งใสและสามารถติดตามได้ง่าย

๖. ป้องกันการสูญเสีย : ช่วยป้องกันการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงต่างๆ

๗. การปรับตัวอย่างรวดเร็ว : ช่วยให้องค์กรมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว

๘. สร้างความนิยมที่ดี : การบริหารความเสี่ยงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรในหลายด้าน

๙. เพิ่มความรับผิดชอบ : ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงภายในองค์กร

บทที่ ๒

หลักการบริหารจัดการความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่องค์กรใช้ในการระบุ ประเมิน วางแผน ดำเนินการ และติดตามความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งหวังให้มีการกำหนด เป้าหมาย วางแผนการจัดการ และทำความรู้จักกับความเสี่ยงที่เป็นไปได้ที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยง ป้องกันการสูญเสีย และสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงต่างๆ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การวางแผนการจัดการความเสี่ยง การดำเนินการจัดการความเสี่ยง และการติดตามผลลัพธ์การจัดการความเสี่ยง เพื่อให้สามารถดำเนินการในทิศทางที่เหมาะสมและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสมได้

การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM (Enterprise Risk Management) หมายถึง กระบวนการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กรโดยใช้เครื่องมือและกรอบแนวทางจากคณะกรรมการ การบริหารความเสี่ยงของสถาบันการส่งเสริมการปฏิรูปของการบริหารธุรกิจ (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission - COSO) เพื่อให้องค์กรสามารถบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมและบริหารธุรกิจ

COSO ERM ๒๐๑๗ Framework ๕ องค์ประกอบ ๒๐ หลักการ

๑) Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร)

- จัดตั้งคณะกรรมการดูแลความเสี่ยง (Exercises Board Risk Oversight)
- จัดตั้งโครงสร้างการดำเนินงาน (Establishes Operating Structures)
- ระบุวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องการ (Defines Desired Culture)
- แสดงความมุ่งมั่นในค่านิยมหลัก (Demonstrates Commitment to Core Values)
- จูงใจ พัฒนา และรักษาบุคลากรที่มีความสามารถ (Attracts, Develops, and Retains Capable Individuals)

๒) Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์)

- วิเคราะห์บริบทของธุรกิจ (Analyzes Business Context)
- ระบุความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Defines Risk Appetite)
- ประเมินและค้นหาทางเลือก (Evaluates Alternative Strategies)
- กำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง (Formulates Business Objectives)

๓) Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน)

- ระบุความเสี่ยง (Identifies Risk)
- ประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง (Assesses Severity of Risk)
- จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง (Prioritizes Risks)
- ดำเนินการตอบสนองต่อความเสี่ยง (Implements Risk Responses)
- พัฒนารอบความเสี่ยงในภาพรวม (Develops Portfolio View)

๔) Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข)

- ประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ที่เกิดขึ้นจากการบริหารความเสี่ยง (Assesses Substantial Change)
- ทบทวนความเสี่ยงและผลการดำเนินงาน (Reviews Risk and Performance)
- มุ่งมั่นปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงองค์กร (Pursues Improvement in Enterprise Risk Management)

๕) Information, Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน)

- ยกระดับระบบสารสนเทศ (Leverages Information Systems)
- สื่อสารข้อมูลความเสี่ยง (Communicates Risk Information)
- รายงานผลความเสี่ยง วัฒนธรรม และผลการดำเนินงาน (Reports on Risk Culture, and Performance)

การนำ COSO ERM ๒๐๑๗ ไปปรับใช้ในหน่วยงานราชการ ต่างๆ เช่นกระทรวง กรม หรือ อปท. สามารถทำได้ตามขั้นตอนนี้

๑. ศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหา : การศึกษาและเข้าใจเนื้อหาของ COSO ERM ๒๐๑๗ เพื่อทราบถึงหลักการและกระบวนการในการบริหารจัดการความเสี่ยงในหน่วยงานราชการ

๒. การปรับใช้ตามบริบท : ปรับแต่งหลักการและกระบวนการตามความเหมาะสมและบริบทของหน่วยงานราชการ เน้นไปที่การบริหารจัดการความเสี่ยงที่เชื่อมโยงกับพันธกิจและภารกิจของหน่วยงาน

๓. การจัดทำแผนและการดำเนินการ : ออกแบบแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สอดคล้องกับแนวคิดใน COSO ERM ๒๐๑๗ และนำกระบวนการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมาย

๔. การรายงานและการตรวจสอบ : สร้างระบบรายงานความเสี่ยงและผลการบริหารจัดการความเสี่ยงตามหลักการ COSO ERM ๒๐๑๗ เพื่อให้คณะกรรมการ ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ และเกิดการตรวจสอบเป็นระยะ

๕. การสร้างการตระหนักรู้วัฒนธรรม : สร้างความตระหนักในหน่วยงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในทุกด้านและระดับ และสร้างวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยง

การนำ COSO ERM ๒๐๑๗ ไปใช้ในหน่วยงานราชการช่วยเสริมสร้างกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ และเพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

THE ERM FRAMEWORK

องค์ประกอบของ ERM

1. สภาพแวดล้อมภายใน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การระบุเหตุการณ์
4. การประเมินความเสี่ยง
5. การตอบสนองความเสี่ยง
6. กิจกรรมการควบคุม
7. สารสนเทศและการสื่อสาร
8. การติดตามประเมินผล

บทที่ ๓

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยง จึงจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงขึ้น ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานภายในองค์กร เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุ้มค่า โดยลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนที่จะส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ในด้านต่างๆ ต่อองค์กร

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา จึงออกประกาศ ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดนโยบายการยอมรับความเสี่ยงระดับองค์กร ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในด้านต่างๆ ดังนี้

๑.๑ ด้านการปฏิบัติงาน

ฝ่ายบริหารยอมรับความเสี่ยงในระดับปานกลางในกระบวนการปฏิบัติงานทั่วไป ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ทั้งนี้ฝ่ายบริหารจะยอมรับความเสี่ยงระดับสูงในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง กับนวัตกรรมและการพัฒนา

๑.๒ ด้านการทุจริต

ฝ่ายบริหารปฏิเสธที่จะยอมรับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตทุกกรณี และมุ่งมั่น จะสร้างระบบการควบคุม ป้องกัน ตรวจสอบ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรง ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

๑.๓ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ฝ่ายบริหารปฏิเสธที่จะยอมรับความเสี่ยงในระดับสูง ในเรื่องของความปลอดภัย ของระบบสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านการเงิน ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ของประเทศ และยอมรับความเสี่ยงระดับปานกลางสำหรับระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทั่วไป เช่น แบบความคิดเห็น หรือการเก็บสถิติทั่วไป องค์กร ยอมรับความเสี่ยงระดับน้อย สำหรับประสิทธิภาพ ของระบบสารสนเทศในการให้บริการประชาชน

๑.๔ ด้านภาพลักษณ์ขององค์กร

ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือขององค์กรเป็นปัจจัยที่สำคัญในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลรวมใจพัฒนา ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนผู้เสียภาษีซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียหลักขององค์กร ฝ่ายบริหาร ยอมรับความเสี่ยงระดับน้อยเกี่ยวกับความเชื่อถือและภาพลักษณ์ขององค์กร อย่างไรก็ตามฝ่ายบริหาร ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ที่สะท้อนประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างแท้จริงโดยไม่มีการบิดเบือน เพื่อให้ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือเกิดจากการปฏิบัติงานขององค์กรและความไว้วางใจของผู้มีส่วนได้เสีย โดยเนื้อแท้

๒. กำหนดให้มีการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ดังนี้

๒.๑ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของการบริหารจัดการความเสี่ยง

ฝ่ายบริหาร หมายความว่า ผู้บริหารทุกระดับของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

ผู้รับผิดชอบ หมายความว่า บุคคล หรือคณะบุคคล หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

๒.๒ กำหนดให้มีการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ดังนี้

(๑) เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ดำเนินการจัดวางระบบและกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการประเมินความเสี่ยงครอบคลุมทุกความเสี่ยง ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(๒) ให้ทุกส่วนราชการภายใต้สังกัดเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา มีการบริหารจัดการความเสี่ยง และควบคุมภายในตามกระบวนการและขั้นตอนการบริหารจัดการความเสี่ยง

(๓) ให้ทุกส่วนราชการภายใต้สังกัดเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ที่มีภาระความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง หรือแผนลดความเสี่ยงในช่วงที่ผ่านมา ให้ดำเนินการลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ หรือดำเนินงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้แล้ว

(๔) ให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับในเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา มีหน้าที่ปฏิบัติตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งในระดับองค์กร และระดับส่วนงานย่อย ตามนโยบายที่เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา กำหนด

๓. โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง

เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลจึงกำหนดให้มี “คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร” ของเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ประกอบด้วย ๖ ส่วนราชการ ซึ่งทุกส่วนราชการต้องร่วมกันบริหารจัดการความเสี่ยงที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการ

ของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

๑.๑ นายสั่ง ปันเงิน รองนายกเทศมนตรีฯ	เป็น	ประธานคณะทำงาน
๑.๒ ปลัดเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา	เป็น	คณะทำงาน
๑.๓ ผู้อำนวยการกองคลัง	เป็น	คณะทำงาน
๑.๔ ผู้อำนวยการกองช่าง	เป็น	คณะทำงาน
๑.๕ หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล	เป็น	คณะทำงานและเลขานุการ
๑.๖ นักวิชาการตรวจสอบภายใน	เป็น	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๗ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนฯ	เป็น	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๘ นักวิชาการเงินและบัญชี	เป็น	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร

๑. จัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.๑ พิจารณาและจัดทำร่างนโยบายและกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อเสนอต่อนายกเทศมนตรีตำบลรวมใจพัฒนา ให้ความเห็นชอบและอนุมัติ

๑.๒ กำหนดให้ส่วนราชการนำผลการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงและแนวทางการจัดการความเสี่ยง มาจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

๒. ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง

กำหนดให้ส่วนราชการ สำนัก/กอง/หน่วย นำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงไปปฏิบัติ และรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการตามแผน รวมถึงปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยงใหม่ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการรวมถึงแนวทางแก้ไขต่อคณะกรรมการฯ อย่างต่อเนื่อง/เป็นระยะ

๓. จัดทำรายงานผลตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

รวบรวม พิจารณากลับกรองรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงของส่วนราชการ สำนัก/กอง/หน่วย และการทบทวนมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงและแนวทางแก้ไขความเสี่ยงเสนอต่อ นายกเทศมนตรีตำบลรวมใจพัฒนา อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๔. พิจารณาทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

ทบทวนกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยวิเคราะห์และประเมินการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมทั้งกิจกรรมควบคุมภายในหรือการจัดการที่ได้มีการดำเนินการในงวดที่ผ่านมาว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้ายังมีความเสี่ยงเหลืออยู่ หรือพบความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น จากการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม วิธีการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อใช้ในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในงวดปีงบประมาณถัดไป

บทที่ ๔

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread Way Commission) ที่มีขั้นตอนการดำเนินการหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมินและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม โดยกำหนดแนวทางการควบคุม เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ กระบวนการดังกล่าวจะสำเร็จได้ ต้องมีการสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงในทิศทางเดียวกัน และควรจัดทำระบบสารสนเทศ เพื่อการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management : ERM)

หมายถึงการบริหารความเสี่ยงโดยประสานโครงสร้างองค์กร กระบวนการ/กิจกรรม ตามภารกิจ และวัฒนธรรมองค์กร เข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

๑. การผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงที่ควรสอดคล้อง กับการกิจ และพันธกิจ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ การตัดสินใจและสามารถนำไปใช้กับองค์ประกอบอื่นๆ ในการบริหารองค์กร

๒. การพิจารณาความเสี่ยงทั้งหมด โดยครอบคลุมความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ทั้งระดับโครงการ ระดับหน่วยงานย่อย และระดับองค์กร ในปัจจัยเสี่ยงด้านต่างๆ ได้แก่ ความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์ การดำเนินงานการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้อาจทำให้เกิด ความเสียหาย ความไม่แน่นอน และโอกาส รวมถึงมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย

๓. การมีความคิดแบบมองไปข้างหน้า โดยบ่งชี้ความเสี่ยงอะไรที่อาจเกิดขึ้นบ้าง และหากเกิดขึ้นจริง จะมีผลกระทบอย่างไรต่อวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรได้มีการเตรียมการบริหารจัดการความเสี่ยง

๔. การได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมโดยทุกคนในองค์กรตั้งแต่ระดับคณะกรรมการ ผู้บริหารระดับสูง และบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยง

พื้นฐานของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ขององค์กรควรมีองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงครบถ้วน โดยจะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และควรถูกปลูกฝังร่วมกับกิจกรรมปกติขององค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ที่กำหนด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการได้

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน เวลา และการบริหารโดยความเสี่ยงนี้จะถูกวัดด้วยผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นความเสี่ยงตามความหมายทั่วไป

สำหรับความเสี่ยงของ เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา นั้น หมายถึง เหตุการณ์ /การกระทำใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบ หรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักขององค์กร และเป้าหมายตามแผนการดำเนินงาน

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด และเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไม ทั้งนี้ สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้องโดยปัจจัยเสี่ยงแบ่งได้ ๒ ด้าน ดังนี้

๑) ปัจจัยเสี่ยงภายนอก คือ ความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมการเกิดได้โดยองค์กร อาทิ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี ภัยธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

๒) ปัจจัยเสี่ยงภายใน คือ ความเสี่ยงที่สามารถควบคุมได้โดยองค์กร อาทิ กฎระเบียบ ข้อบังคับภายในองค์กร วัฒนธรรมองค์กร นโยบายการบริหาร และการจัดการความรู้/ความสามารถของบุคลากร กระบวนการทำงาน ข้อมูล/ระบบสารสนเทศ เครื่องมือ/อุปกรณ์

กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ ของกระบวนการทำงานของหน่วยงาน หรือขององค์กร รวมทั้งการบริหาร/จัดการความเสี่ยงโดยกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ จะสำเร็จได้ ต้องมีการสื่อสารให้คนในองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยง ในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุวิเคราะห์ ความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยงโดยการประเมินโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดของความรุนแรงของเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ดังนี้

(๑) การยอมรับความเสี่ยง (Retain Risk) เป็นการยอมรับให้ ความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้ ภายใต้ระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ โดยใช้วิธีการติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานหรือใช้วิธีควบคุมปกติ ในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด ทั้งนี้การยอมรับความเสี่ยงอาจเนื่องมาจากความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับต่ำมาก หรือวิธีการที่จะนำมาใช้ควบคุมความเสี่ยงมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากรisk นั้นไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินการ

(๒) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Reduction Risk) เป็นการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อควบคุมโอกาสที่อาจเกิดขึ้น หรือขนาดของผลกระทบจากรisk ให้อยู่ในระดับที่กำหนดซึ่งเป็นระดับที่สามารถยอมรับได้ ประกอบด้วย

- กิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากรisk เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ เพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงาน หรือการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมจากเดิม การจัดทำแผนฉุกเฉิน เป็นต้น

- กิจกรรมเพื่อลดโอกาสเกิดจากรisk เช่น การปรับปรุง แก้ไข กระบวนการจัดทำมาตรฐานความปลอดภัย เป็นต้น

(๓) การโอนความเสี่ยงหรือกระจายความเสี่ยง (Transfer Risk) เป็นวิธีการร่วมมือหรือแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้อื่นในการจัดการความเสี่ยง เช่นการจ้างบุคคลภายนอกที่มีความสามารถหรือความชำนาญในเรื่องต่างๆ เหล่านั้นดำเนินการแทน (Outsource) เป็นต้น

(๔) การยกเลิก/ หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Avoid Risk) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก และหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมนั้นไป

การควบคุม (Control) หมายถึง นโยบาย แนวทางหรือขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆซึ่งกระทำเพื่อลดความเสี่ยง และทำให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ แบ่งได้ ๔ ประเภท คือ

(๑) การควบคุมเพื่อป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย และข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่น การอนุมัติ การจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมการเข้าถึงเอกสาร ข้อมูล ทรัพย์สิน ฯลฯ

(๒) การควบคุมเพื่อให้ตรวจพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง ฯลฯ

(๓) การควบคุมโดยการชี้แนะ (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี ฯลฯ

(๔) การควบคุมเพื่อแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีการแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต เช่น การจัดเตรียมเครื่องมือดับเพลิงเพื่อช่วยลดความรุนแรงของความเสียหายให้น้อยลงหากเกิดไฟไหม้

องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ ที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันทั้งนี้ องค์ประกอบเหล่านี้เกิดจากการปฏิบัติงานร่วมกันของฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติงาน และฝ่ายสนับสนุนครอบคลุมทุกหน่วยงานในองค์กร ผสมผสานเข้ากับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับ จากระดับองค์กรสู่ระดับฝ่ายดำเนินกิจกรรม และเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล

๑. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดทิศทางกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนดกิจกรรม การบ่งชี้ ประเมิน และการจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายของผู้บริหาร แนวทางการปฏิบัติงานบุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ ระเบียบ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่สนับสนุนการบริหารจัดการความเสี่ยงนั้นจะต้องมีวิธีการปฏิบัติที่มีความชัดเจน กำหนดเป็นมาตรฐานและมี การสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในขั้นตอนการพิจารณาเพื่อให้องค์กรมีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารควรพิจารณารายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑.๑) การกำหนดค่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite)

ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) หมายถึง ประเภทและเกณฑ์ ของความเสี่ยงที่ องค์กร จะยอมรับได้ เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กรต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร โดยสมควรกำหนดในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้

(๑.๒) กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process)

องค์กรควรจัดให้มี กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรนำไปปฏิบัติได้ และควรทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอาจอยู่ในรูปแบบคู่มือการบริหารความเสี่ยงก็ได้

(๑.๓) วัฒนธรรมองค์กรและการกำกับดูแลของคณะกรรมการ และผู้บริหาร

องค์กรควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความเสี่ยง ควรจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงทุกระดับอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร กล่าวคือให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมทั้งให้มีการกำหนดเจ้าของความเสี่ยง (Risk Owner) ที่จะต้องดำเนินการรับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงนั้นๆ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนา วางระบบ และติดตามการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

๒. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objective Setting)

การกำหนดนโยบายเชิงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงภายในองค์กร จะต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการดำเนินงานขององค์กร และวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานย่อยจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจ /หน้าที่ /เป้าประสงค์ของหน่วยงานย่อย เพื่อให้วัตถุประสงค์ในภาพรวมบรรลุเป้าหมาย ทราบขอบเขตการดำเนินงานในแต่ละระดับ และสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ครบถ้วน ดังนั้น วัตถุประสงค์ จะต้องแสดงให้เห็นถึง “ผลลัพธ์” ที่องค์กรต้องการจะบรรลุ ไม่ใช่กล่าวถึง “กระบวนการ” ในการปฏิบัติงาน

การกำหนดนโยบายเชิงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจนช่วยให้การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน ซึ่งวัตถุประสงค์องค์กรสามารถกำหนดได้ด้วยตัวชี้วัด และเป้าหมายขององค์กร แผนพัฒนาที่อิงถึง (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) แผนปฏิบัติการของหน่วยงาน และอาจมีวัตถุประสงค์อื่นๆ เพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้นตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

๓. การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

การระบุเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงเป็นการค้นหาความเสี่ยง และสาเหตุหรือปัจจัยของความเสี่ยงโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ผลลัพธ์ขององค์กรตามกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ทั้งนี้สาเหตุของความเสี่ยงที่ ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์ และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

ประเภทความเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนการดำเนินงาน ที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจหรือสถานะขององค์กร แหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์สามารถจำแนกได้ ๒ ประเภท

ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร สภาพการเงิน กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูล และเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องภายในองค์กร เป็นต้น

ปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น นโยบายรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สภาวะการแข่งขัน สภาพสังคม เหตุการณ์ธรรมชาติ กฎระเบียบภายนอกองค์กร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการเมือง เป็นต้น

๒) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk O) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละกระบวนการหรือกิจกรรม ทั้งที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์และบุคลากรและรวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และข้อมูลความรู้ต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานหน้าที่ชัดเจน หรือไม่มีมีการมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

๓) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk F) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการควบคุมทางการเงิน การตัดสินใจทางการเงิน รวมทั้งการบริหารงบประมาณโดยอาจเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายใน เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดการสภาพคล่องของเงินทุน การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือจากปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ซึ่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินและประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานขององค์กร

๔) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ (Compliance Risk : C) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการฝ่าฝืน หรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดต่างๆ และรวมถึงถึงกฎระเบียบหรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสมจนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และภาพลักษณ์ขององค์กร หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของระเบียบข้อบังคับ

๔. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

เป้าหมายของการประเมินความเสี่ยง คือการบ่งบอกค่าความรุนแรงของความเสี่ยง หรือปัจจัยเสี่ยง เพื่อกำหนดระดับความรุนแรงของความเสี่ยง หรือปัจจัยเสี่ยง แล้วนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง จะพิจารณาใน ๒ มิติ ได้แก่ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) เพื่อประเมินว่าแต่ละความเสี่ยงมีโอกาสที่จะเกิดมากน้อยเพียงใด และหากเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบรุนแรงเพียงใด

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความเป็นไปได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ความถี่ ผลลัพธ์ รวมถึงโอกาสของการเกิดความเสียหาย ที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นและอาจมีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ยังอาจเป็นตัวชี้วัดนำของความเสี่ยงนั้น ทั้งนี้ การประเมินโอกาสที่แต่ละความเสี่ยงจะเกิดขึ้น อาจพิจารณาจากสถิติ การเกิดเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน เช่น จำนวนการเกิดขึ้นตามสาเหตุของความเสี่ยง ความถี่ในการเกิดขึ้นของความเสี่ยง อย่างไรก็ตามการประเมินความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยในอดีตอาจทำได้ยาก

ดังนั้น จึงอาจต้องใช้การคาดการณ์ล่วงหน้าในอนาคต การวิเคราะห์ความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งหมด (Scenario Analysis) การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นหรือจากผู้เชี่ยวชาญ

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเมื่อความเสี่ยงเกิดขึ้น หรืออาจเป็นตัวชี้วัดของความเสี่ยงนั้น การประเมินผลกระทบเป็นการคาดการณ์มูลค่าของความรุนแรงและความเสียหาย โดยอาศัยปัจจัยประกอบหลายปัจจัย เช่น มูลค่าความสูญเสียในอดีต ขนาดความสูญเสียที่หน่วยงานสามารถรองรับได้โดยไม่ทำให้เกิดการหยุดชะงัก การประเมินผลกระทบอาจพิจารณาตามประเภทของความเสี่ยง (ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ตัวอย่าง การพิจารณาโอกาสในการเกิดความเสี่ยง หน่วยงานอาจจัดระดับของการเกิดความเสี่ยง เป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย	
		เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ
๕	สูงมาก	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงสูงมาก	๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงค่อนข้างสูงหรือบ่อยๆ	๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงเป็นบางครั้ง	๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงนาน ๆ ครั้ง	๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงเลย	๑ ครั้ง/ปี

ตัวอย่างการพิจารณาความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยง หน่วยงานอาจจัดระดับความรุนแรงของผลกระทบ เป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อด้านกลยุทธ์

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูง
๓	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กรบ้าง
๒	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเลย

๒. กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อด้านการดำเนินงาน

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการทำงานรุนแรงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการทำงานขั้นรุนแรง
๓	ปานกลาง	มีการชะงักอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำงาน
๒	น้อย	มีผลกระทบเล็กน้อยต่อการทำงาน
๑	น้อยมาก	ไม่มีการชะงักของกระบวนการทำงาน

๓. กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อด้านการเงิน

๓.๑ กรณีความรุนแรงที่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้

ระดับความรุนแรงผลกระทบต่อความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป
๔	สูง	มากกว่า ๕๐,๐๐๑ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๓	ปานกลาง	มากกว่า ๑๐,๐๐๑ บาทแต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๒	น้อย	มากกว่า ๕,๐๐๑ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๑	น้อยมาก	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

๓.๒ กรณีความรุนแรงที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้

ระดับความรุนแรงผลกระทบต่อความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินอย่างมหันต์ มีการบาดเจ็บถึงขั้นชีวิต
๔	สูง	มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก มีการบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นพักงาน
๓	ปานกลาง	มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก มีการบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นหยุดงาน
๒	น้อย	มีการสูญเสียทรัพย์สินพอสมควร มีการบาดเจ็บรุนแรง
๑	น้อยมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินเล็กน้อย ไม่มีการบาดเจ็บรุนแรง

๔. กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมายและกฎระเบียบ

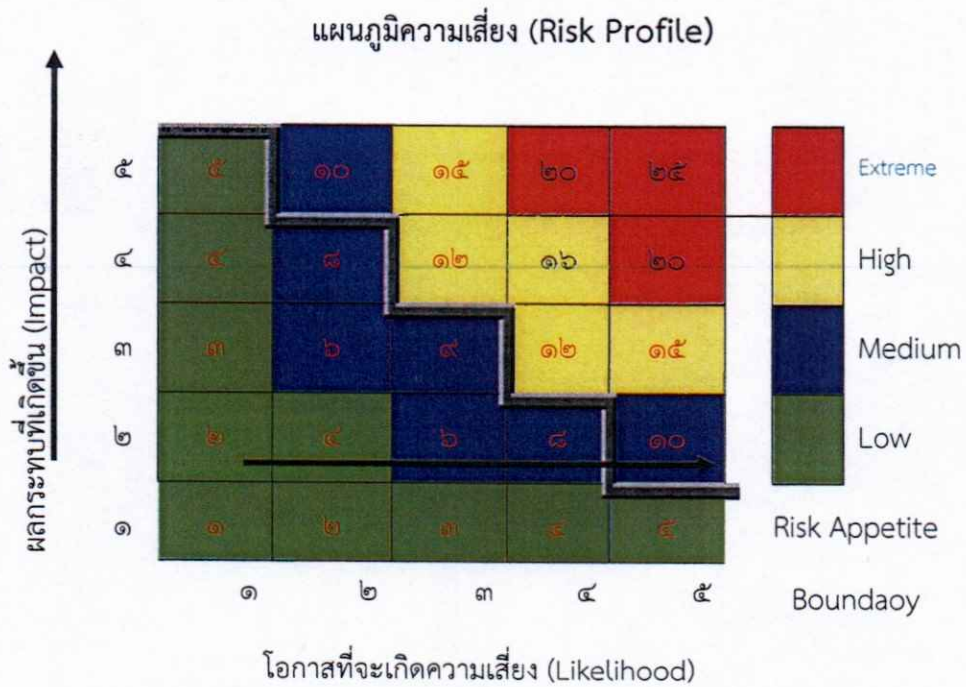
ระดับความรุนแรงผลกระทบต่อความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูง
๓	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กรบ้าง
๒	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเลย

การคำนวณระดับความเสี่ยงหรือการจัดลำดับความเสี่ยง

เป็นการประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยง หลังจากที่เราได้ค่าระดับความเสี่ยงแล้ว จะต้องนำมาจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน/โครงการ ที่หน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อกำหนดกิจกรรมการควบคุมแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงที่สำคัญให้เหมาะสม โดยพิจารณาจากระดับความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงที่ประเมินได้ตามตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยจัดเรียงลำดับจากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และเลือกความเสี่ยงสูง และเลือกความเสี่ยงสูง และสูงมาก มาจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง โดยต้องกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนนความเสี่ยง	แทนด้วยแถบสี	คำอธิบายการบริหารความเสี่ยง
สูงมาก	๑๗-๒๕ (สีแดง)		ระดับความเสี่ยงที่เกินระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้อย่างมาก ต้องบริหารความเสี่ยงเร่งด่วน วิธีการจัดการความเสี่ยง: มีแผนลดความเสี่ยง และประเมินซ้ำ/ถ่ายโอนความเสี่ยง
สูง	๑๑-๑๖ (สีเหลือง)		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ วิธีการจัดการความเสี่ยง: มีแผนลดความเสี่ยง
ปานกลาง	๖-๑๐ (สีน้ำเงิน)		ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง อาจมีการปรับปรุง การควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น วิธีการจัดการความเสี่ยง: ยอมรับความเสี่ยงแต่มีการควบคุมความเสี่ยง
ต่ำ	๑-๕ (สีเขียว)		ระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องบริหารความเสี่ยง วิธีการจัดการความเสี่ยง: ยอมรับความเสี่ยง

ระดับของความเสี่ย (Degree of Risk) ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ย (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ย (Impact) ที่ประเมินได้ จะนำมาจัดเรียงลำดับจากระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ

๕. การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) เป็นการกำหนดแนวทางตอบสนองความเสี่ยง หรือกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) หลังจากผู้ประเมินได้ผลการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงแล้ว ผู้ประเมินจะต้องประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ และผลของการจัดการจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และต้นทุนที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ผู้ประเมินอาจต้องเลือกวิธีการจัดการ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่อาจเกิดขึ้น และผลกระทบของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ ซึ่งมีหลายวิธีและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบ กลยุทธ์ในการตอบสนองหรือการจัดการความเสี่ยง มี ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

๕.๑ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง คือ การจัดการกับความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก และไม่อาจยอมรับได้ จึงตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงนั้น

๕.๒ การลด หรือควบคุมความเสี่ยง คือ (มีแผนควบคุมความเสี่ยง) คือ ความเสี่ยงที่มีค่าโอกาสและผลกระทบอยู่ในระดับสูงและอาจจะต้องกำหนดแผนในการควบคุมความเสี่ยงเพื่อลด หรือควบคุมความเสี่ยงให้ลดลงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๕.๓ การถ่ายโอนความเสี่ยงหรือกระจายความเสี่ยง คือ ความเสี่ยงที่มีค่าโอกาสและผลกระทบอยู่ในระดับสูงมาก จนหน่วยงานไม่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ จึงยกภาระในการเผชิญเหตุการณ์ ที่เป็นความเสี่ยง และการจัดการการกับความเสี่ยงให้ผู้อื่น มิได้เป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น แต่เป็นการรับประกันว่าเมื่อเกิดความเสียหายแล้วองค์กรจะได้รับการชดเชยจากผู้อื่น เช่น การทำประกัน (Insurance) คือ การจ่ายเงินเพื่อป้องกันตนเอง และสินทรัพย์จากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การทำประกันรถยนต์ส่วนบุคคล การจัดจ้างหน่วยงานเอกชนให้ดำเนินการแทน หรือการค้าประกันสินค้าที่ต้องการในการจัดหา เป็นต้น

๕.๔ การยอมรับความเสี่ยง (มีมาตรการติดตาม) คือ ความเสี่ยงที่มีค่าโอกาสและผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง เป็นความเสี่ยงที่มีต้นทุนในการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับจึงต้องยอมรับความเสี่ยง และหามาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น

การจัดลำดับความเสี่ยง

เมื่อได้จัดระดับความเสี่ยงแล้ว จะนำมาจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่มีผลต่อเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา เพื่อพิจารณากำหนดกิจกรรมการควบคุมในแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงที่สำคัญให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากระดับของความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) ที่ประเมินได้ตามตารางการประเมินความเสี่ยงโดยจัดเรียงตามลำดับ จากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และเลือกความเสี่ยงที่มีระดับสูงมาก และสูง มาจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงในขั้นตอนนี้ต่อไป

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

เพื่อให้การบริหารแผนบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งระดับหน่วยงานย่อย และระดับองค์กร แผนบริหารจัดการความเสี่ยงควรมีองค์ ประกอบในลักษณะเดียวกับแผนปฏิบัติการ (Action Plan) คือ มาตรการ/กิจกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง กำหนดระยะเวลาดำเนินการของกิจกรรม และผู้รับผิดชอบ เมื่อดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเรียบร้อยแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารแผนบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร ให้บุคลากรทั้งหมดทราบ และเข้าใจสอดคล้องกันในหลักการของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร รวมทั้งสนับสนุนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ

การกำหนดแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ จะต้องกำหนดให้ครอบคลุมทุกสาเหตุของความเสี่ยง

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ได้มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกัน คือควบคุม และลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ได้รับการออกแบบให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร เพื่อสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เมื่อบริหารจัดการความเสี่ยงให้ลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้แล้ว ความเสี่ยงนั้นจะถูกส่งต่อไปยังกระบวนการดำเนินงานปกติ ในทางกลับกันความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ด้วยกระบวนการดำเนินงานปกติ ความเสี่ยงนั้นจะถูกส่งต่อไปสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๖. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุม คือนโยบายและกระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการจัดการความเสี่ยง ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กร เนื่องจากแต่ละองค์กรนั้น มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเทคนิคการนำไปปฏิบัติเป็นของเฉพาะองค์กร ดังนั้น กิจกรรมการควบคุมจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) การควบคุมเพื่อป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย และข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่น การอนุมัติ การจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุม การเข้าถึงเอกสาร ข้อมูล ทรัพย์สิน

(๒) การควบคุมเพื่อให้ตรวจพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง

(๓) การควบคุมโดยการชี้แนะ (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี

(๔) การควบคุมเพื่อแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีการแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต เช่น การจัดเตรียมเครื่องมือดับเพลิงเพื่อช่วยลดความรุนแรงของความเสียหายให้น้อยลงหากเกิดไฟไหม้

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานการควบคุมต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายและต้นทุนกับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับด้วย โดยกิจกรรมการควบคุมควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑.) วิธีการดำเนินงาน (ขั้นตอน กระบวนการ)

(๒.) การกำหนดบุคลากรภายในองค์กรเพื่อรับผิดชอบการควบคุมนั้น ซึ่งควรมีความรับผิดชอบ ดังนี้

- พิจารณาประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
- พิจารณาการปฏิบัติเพิ่มเติมที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยง

(๓) กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน

๗. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

องค์กรควรกำหนดให้มีสารสนเทศ และการสื่อสารที่สนับสนุนการบริหารจัดการความเสี่ยง ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในองค์กร และภายนอกองค์กร ควรต้องได้รับการบันทึก และสื่อสารอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะข้อมูลสนับสนุนที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการบ่งชี้ ประเมิน และการตอบสนองต่อความเสี่ยง เพื่อให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความตระหนักในความเสี่ยง และการสื่อสารที่มีประสิทธิผล เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร การสื่อสารที่ไม่เพียงพอหรือขาดประสิทธิผลจะทำให้เกิดความล้มเหลวในการสร้างการยอมรับนโยบาย และกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารจึงควรมีการวางแผนทางการสร้าง ความตระหนัก เรื่องความเสี่ยงให้กับองค์กร เช่น อาจมีการจัดแถลงการณ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร และการมอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน การสื่อสารเกี่ยวกับกระบวนการ และวิธีการปฏิบัติงานที่ควรระมัดระวัง และเสริมสร้างวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในกระบวนการสื่อสาร ควรจะสื่อถึงเรื่องดังต่อไปนี้

๑. ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรที่มีประสิทธิผล
๒. วัตถุประสงค์ขององค์กร
๓. ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้
๔. การใช้ภาษาเดียวกันในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง
๕. บทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรที่จะสนับสนุนและนำองค์ประกอบต่างๆ ของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรมาใช้

๘. การรายงานและติดตามผล (Monitoring)

หลังจากจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง และมีการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงแล้ว จะต้องมีการรายงานและติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือเป็นการประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยงรวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ของการบริหารจัดการความเสี่ยงหรือไม่ โดยหน่วยงานต้องสอบถามดูว่าวิธีการจัดการความเสี่ยงใดที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการต่อเนื่อง และวิธีการจัดการความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยนและนำผลการติดตาม ดังกล่าวมารายงานให้คณะผู้บริหารทราบ โดยสามารถติดตามผลได้ใน ๒ ลักษณะดังนี้

๑. การติดตามเป็นรายไตรมาส (Separate Monitoring) เป็นการติดตามตามกรอบ ระยะเวลาที่กำหนด เช่น รายไตรมาส ทุก ๖ เดือน หรือทุกสิ้นปี เป็นต้น
๒. การติดตามระหว่างปฏิบัติงาน (Ongoing Monitoring) เป็นการติดตามที่รวมอยู่ในการดำเนินงานต่างๆ ตามปกติของหน่วยงาน

การประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง

คณะกรรมการการบริหารจัดการความเสี่ยง จะต้องจัดทำสรุปรายงานผล และประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปี ต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้มั่นใจว่า เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา มีการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นไปอย่างเหมาะสมเพียงพอ ถูกต้อง และมีประสิทธิผล วางมาตรการ หรือกลไก ควบคุมความเสี่ยงที่ดำเนินการสามารถลด และควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้จริง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือต้องจัดมาตรการ หรือตัวควบคุมอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่หลังมีการจัดการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และให้มีองค์กรมีการบริหารจัดการความเสี่ยง อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมในการดำเนินงาน

การทบทวนแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

การทบทวนแผนบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการทบทวนประสิทธิภาพของแนวการบริหารจัดการความเสี่ยงในทุกชั้นตอน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานในการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ทันสมัยและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริงเป็นประจำทุกปี

ปฏิทินการบริหารจัดการความเสี่ยง

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง															หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ	
		ไตรมาส ๑			ไตรมาส ๒			ไตรมาส ๓			ไตรมาส ๔			ไตรมาส ๑				
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑	เชิญประชุมคณะทำงานการบริหารจัดการความเสี่ยง	✓																หน่วย ตรวจสอบ ภายใน
๒	ชี้แจงรายละเอียดการบริหารจัดการความเสี่ยง	✓																ทุกสำนัก/ กอง
๓	วิเคราะห์และระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการความเสี่ยง	✓																ทุกสำนัก/ กอง
๔	จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยความเสี่ยง	✓																ทุกสำนัก/ กอง
๕	ประชุมพิจารณาทบทวน(ร่าง)แผนบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ ต่อคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง	✓																คณะทำงาน บริหาร จัดการความ เสี่ยง
๖	เสนอแผนบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ	✓	✓															คณะทำงาน บริหาร จัดการความ เสี่ยง
๗	เผยแพร่แผนบริหารจัดการความเสี่ยงต่อกอง/งานหรือมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง	✓	✓															คณะทำงาน บริหาร จัดการความ เสี่ยง

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง															หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ
		ไตรมาส ๑			ไตรมาส ๒			ไตรมาส ๓			ไตรมาส ๔			ไตรมาส ๑			
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
๘	ดำเนินการบริหารความเสี่ยง ตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
๙	จัดเตรียมร่างรายงานติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง												✓	✓			คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑๐	ติดตามประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี ๒๕๖๔ โดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง												✓	✓			คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑๑	รายงานผลการติดตามประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีต่อบริหาร													✓	✓		คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑๒	ประชุมพิจารณาปรับปรุงแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี ๒๕๖๔ ต่อคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง												✓	✓			คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑๓	ประเมินผลการควบคุมภายใน ประจำปี และจัดทำ ปค.๔ และปค.๕													✓	✓	✓	ทุกสำนัก/กอง
๑๔	เสนอแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี ๒๕๖๔ ต่อผู้บริหารพิจารณาอนุมัติ													✓	✓		คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง

บทที่ ๕

เอกสารการบริหารจัดการความเสี่ยง

การจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย แบบฟอร์มในการจัดทำดังนี้

๑. แบบกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบตามประเด็นยุทธศาสตร์/เทศบัญญัติ/อื่นๆ (แบบ บส.๑)
๒. แบบการวิเคราะห์โอกาส ผลกระทบ และการตอบสนองความเสี่ยง (แบบ บส.๒)
๓. แบบรายงานการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง (แบบ บส.๓)
๔. แบบรายงานการติดตามผลการบริหารจัดการความเสี่ยง (แบบ บส.๔)
๕. แบบรายงานผลการดำเนินการทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง (แบบ บส.๕)

แบบ บส.๑

ชื่อหน่วยงาน .....(๑).....

กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบตามประเด็นยุทธศาสตร์/เทศบัญญัติ/อื่นๆ (ถ้ามี)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....(๒).....

(๓) รหัส ความเสี่ยง	(๔) ยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบ	(๕) โครงการ/กิจกรรม/ ภารกิจอปท. ที่สำคัญ	(๖) งบประมาณ (บาท)	(๗) วัตถุประสงค์	(๘) ตัวชี้วัด	(๙) เป้าหมาย

ลายมือชื่อ.....(๑๐).....

ตำแหน่ง .....(๑๑).....

วันที่.....เดือน.....(๑๒)..... พ.ศ. ....

คำอธิบายแบบกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบตามประเด็นยุทธศาสตร์/เทศบัญญัติ/อื่นๆ (ถ้ามี)

- (๑) ชื่อ อปท.
- (๒) ปังบประมาณในการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๓) รหัสความเสี่ยงตามลำดับจำนวนความเสี่ยงโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่สำคัญ
- (๔) ยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบ โดยระบุโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่จัดทำขึ้น เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ใดหรือภารกิจใดของ อปท.
- (๕) โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่สำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์/ภารกิจ อปท. (โดยระบุโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ทั้งหมด หรือโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่มีความเสี่ยง หรือโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่มีความเสี่ยงสูง ตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น)
- (๖) จำนวนเงินงบประมาณโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ตาม (๕) (ถ้ามี)
- (๗) วัตถุประสงค์ตามโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ตาม (๕)
- (๘) ตัวชี้วัดของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ตาม (๕)
- (๙) เป้าหมายที่ต้องการสูงสุดของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท.
- (๑๐) ลายมือชื่อผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๑) ตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๒) วันเดือนปีที่ลงนาม

ชื่อหน่วยงาน .....(๑).....
การวิเคราะห์โอกาส ผลกระทบ และการตอบสนองความเสี่ยง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....(๒).....

(๓) รหัส ความเสี่ยง	(๔) โครงการ/ กิจกรรม/ ภารกิจ อปท. ที่ สำคัญ	(๕) วัตถุประสงค์	(๖) ผู้รับผิดชอบ	(๗) ความ เสี่ยง	(๘) ประเภท ความ เสี่ยง	(๙) คะแนน โอกาส	(๑๐) คะแนน ผลกระทบ	(๑๑) คะแนนระดับ ความเสี่ยง (๙)×(๑๐)	(๑๒) วิธีการ ตอบสนอง ความเสี่ยง

ลายมือชื่อ.....(๑๓).....

ตำแหน่ง .....(๑๔).....

วันที่.....เดือน.....(๑๕).....พ.ศ. ....

คำอธิบายแบบการวิเคราะห์โอกาส ผลกระทบ และการตอบสนองความเสี่ยง

- (๑) ชื่อ อปท.
- (๒) งบประมาณในการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๓) รหัสความเสี่ยงตามลำดับจำนวนความเสี่ยง โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๑
- (๔) โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่สำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์/ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๑ (๕)
- (๕) วัตถุประสงค์ตามโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๑
- (๖) ผู้รับผิดชอบ (บุคคลหรือหน่วยงาน หรือบุคคลและหน่วยงาน)
- (๗) ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท.
- (๘) ประเภทความเสี่ยง ประกอบด้วย ๖ ประเภท ดังนี้
  ๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategy Risks) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสมหรือความเสี่ยงเกิดจากการนำกลยุทธ์ ไปใช้ไม่ถูกต้อง
  ๒. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risks) คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเงิน เช่น ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินไม่ถูกต้อง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการรับเงินไม่ถูกต้อง ความเสี่ยงในการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง รวมถึงความเสี่ยง ด้านการทุจริตทางการเงิน เป็นต้น
  ๓. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operation Risks) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากกระบวนการทำงานที่ไม่มีประสิทธิผลหรือไม่มีประสิทธิภาพ
  ๔. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Legal Risks) คือ ความเสี่ยงที่หน่วยงานไม่ปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงกฎนโยบาย/คู่มือ/แนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
  ๕. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology Risks) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากเทคโนโลยีสารสนเทศ
  ๖. ความเสี่ยงด้านความน่าเชื่อถือขององค์กร (Reputational Risks) คือ ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือขององค์กร
- (๙) ระบุคะแนนโอกาสที่จะเกิดความเป็นไปได้หรือความถี่ที่จะเกิดความเสี่ยงตามเกณฑ์ประเมินที่ อปท. กำหนด (โดยอาจกำหนดเป็น ๓ ช่วงคะแนนสูง ปานกลาง ต่ำ หรือ ๕ ช่วงคะแนน สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด)
- (๑๐) ระบุคะแนนผลกระทบต่อโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ตามเกณฑ์ประเมินที่ อปท. กำหนด (โดยอาจกำหนดเป็น ๓ ช่วงคะแนน สูง ปานกลาง ต่ำ หรือ ๕ ช่วงคะแนน สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด)
- (๑๑) คะแนนระดับความเสี่ยงที่ได้จากคะแนนการประเมินโอกาส (๙) คูณคะแนนผลกระทบต่อโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. (๑๐) และนำคะแนนมาจัดระดับความเสี่ยงตามที่ฝ่ายบริหารกำหนด (โดยอาจกำหนดผลช่วงคะแนนเป็น ๓ ระดับ สูง ปานกลาง ต่ำ)

คำอธิบายแบบการวิเคราะห์โอกาส ผลกระทบ และการตอบสนองความเสี่ยง

(๑๒) วิธีการตอบสนองความเสี่ยงโดยการตัดสินใจเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี โดยคำนึงถึงต้นทุนกับประโยชน์ที่ได้รับเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง ประกอบด้วย

๑. ปฏิเสธความเสี่ยงโดยไม่ดำเนินงานในกิจกรรมที่มีความเสี่ยง ได้แก่ กิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง/หน่วยงานไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงนั้นได้/ไม่ดำเนินงานในกิจกรรมนั้น

๒. การลดโอกาสของความเสี่ยง เช่น ลดโอกาสของความเสี่ยงการทุจริตด้านการเงิน

๓. การลดผลกระทบของความเสี่ยง เช่น การทำประกัน/การใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน

๔. การโอนความเสี่ยง อาจเลือกใช้วิธีการถ่ายโอนความเสี่ยงที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้/ไม่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ ได้แก่ การให้ภาคเอกชนดำเนินการ

๕. ยอมรับความเสี่ยงโดยไม่ดำเนินการจัดการความเสี่ยง เนื่องจากความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๖. ใช้มาตรการการเฝ้าระวัง โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องมีการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ การแจ้งเตือน/การดำเนินการเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้น

๗. การทำแผนฉุกเฉิน เป็นการระบุขั้นตอนเมื่อเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงขึ้น โดยระบุบุคคลและวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน

๘. การส่งเสริมหรือผลักดันเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับองค์กร

(๑๓) ลายมือชื่อผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) ตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๕) วันเดือนปีที่ลงนาม

ชื่อหน่วยงาน .....(๑).....

รายงานการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....(๒).....

(๓) รหัส ความ เสี่ยง	(๔) โครงการ/ กิจกรรม/ ภารกิจ อปท. ที่สำคัญ	(๕) ความ เสี่ยง	(๖) วิธีการ ตอบสนอง ความเสี่ยง	(๗) ผู้รับผิดชอบ	(๘) วิธีการ จัดการ ความเสี่ยง	(๙) ตัวชี้วัด	(๑๐) ระยะเวลา ดำเนินการ	(๑๑) วิธีการ ติดตาม และการ รายงาน

ลายมือชื่อ.....(๑๒).....

ตำแหน่ง .....(๑๓).....

วันที่.....เดือน.....(๑๔)..... พ.ศ. ....

คำอธิบายแบบรายงานการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

- (๑) ชื่อ อปท.
- (๒) ปิงบประมาณในการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๓) รหัสความเสี่ยงตามลำดับจำนวนความเสี่ยงของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท.
โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๒ (๓)
- (๔) โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่มีความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์/
ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๒ (๔)
- (๕) ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท.
โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๒ (๗)
- (๖) วิธีการตอบสนองความเสี่ยง โดยนำข้อมูลมาจากแบบ บส. ๒ (๑๒)
- (๗) ผู้รับผิดชอบ โดยนำข้อมูลมาจากแบบ บส. ๒ (๖)
- (๘) วิธีการจัดการความเสี่ยง โดยระบุแนวทางการดำเนินงาน/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน/วิธีการดำเนินงาน
ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่กำหนด เพื่อให้ความเสี่ยงลดลงหรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- (๙) ตัวชี้วัดของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่มีความเสี่ยง โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๑ (๘)
- (๑๐) ระยะเวลาดำเนินการโดยระบุช่วงระยะเวลาในการดำเนินการจัดการความเสี่ยง
- (๑๑) วิธีการติดตาม และการรายงานให้ผู้บริหารทราบ เช่น การประชุม ฯลฯ
- (๑๒) ลายมือชื่อผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๓) ตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) วันเดือนปีที่ลงนาม

แบบ บส.๔

ชื่อหน่วยงาน .....(๑).....

รายงานการติดตามผลการบริหารความเสี่ยง
สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ....(๒).....

- รอบ ๓ เดือน
- รอบ ๖ เดือน
- รอบ ๑๒ เดือน

(๓) รหัส ความ เสี่ยง	(๔) โครงการ/ กิจกรรม/ ภารกิจ อปท. ที่สำคัญ	(๕) วิธีการ จัดการ ความ เสี่ยง	(๖) ระยะเวลา ดำเนินการ	(๗) ผู้รับผิดชอบ	(๘) ผลลัพธ์การ ดำเนินการ จัดการความ เสี่ยง	(๙) เอกสาร/ หลักฐาน	(๑๐) ร้อยละ ความ คืบหน้า	(๑๑) ปัญหา อุปสรรค และ แนวทาง แก้ไข ปัญหา

ลายมือชื่อ.....(๑๒).....
ตำแหน่ง .....(๑๓).....
วันที่.....เดือน.....(๑๔)..... พ.ศ. ....

คำอธิบายแบบรายงานการติดตามผลการบริหารความเสี่ยง

- (๑) ชื่อ อปท.
- (๒) ปีงบประมาณในการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๓) รหัสความเสี่ยงตามลำดับจำนวนความเสี่ยงของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท.
โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๓ (๓)
- (๔) โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่มีความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์/
ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๓ (๔)
- (๕) วิธีการจัดการความเสี่ยงโดยระบุ แนวทางการดำเนินงาน/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน/วิธีการดำเนินงาน ตาม
กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่กำหนด เพื่อให้ความเสี่ยงลดลงหรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้
โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๓ (๕)
- (๖) ระยะเวลาดำเนินการ โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๓ (๑๐)
- (๗) ผู้รับผิดชอบ โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๓ (๗)
- (๘) ผลลัพธ์การดำเนินการจัดการความเสี่ยงโดยระบุ ผลการดำเนินงาน/ขั้นตอนการ
ปฏิบัติงาน/วิธีการดำเนินงาน ได้ดำเนินการหรือไม่อย่างไร (ระบุแต่ละขั้นตอน/ระบุเป็นภาพรวม)
- (๙) เอกสารหลักฐานอ้างอิงประกอบผลการดำเนินการจัดการความเสี่ยง (ระบุแต่ละขั้นตอน/ระบุเป็นภาพรวม)
- (๑๐) ร้อยละความคืบหน้าของการดำเนินการจัดการความเสี่ยง (ระบุแต่ละขั้นตอน/ระบุเป็นภาพรวม)
- (๑๑) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการความเสี่ยง (ถ้ามี)
- (๑๒) ลายมือชื่อผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๓) ตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) วันเดือนปีที่ลงนาม

ชื่อหน่วยงาน .....(๑).....
 รายงานผลการดำเนินการและทบทวนแผนการบริหารความเสี่ยง
 สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ....(๒).....

(๓) รหัส ความเสี่ยง	(๔) โครงการ/ กิจกรรม/ ภารกิจ ที่สำคัญ	(๕) ความ เสี่ยง	(๖) คะแนนระดับ ความเสี่ยง ก่อนการ ดำเนินการ จัดการความเสี่ยง			(๗) วิธีการ จัดการ ความเสี่ยง	(๘) ผล ดำเนินการ จากการ จัดการ ความเสี่ยง	(๙) คะแนนระดับ ความเสี่ยง ภายหลังการ ดำเนินการ จัดการความเสี่ยง			(๑๐) การ เปลี่ยนแปลง ระดับ ความเสี่ยง	(๑๑) ความ เสี่ยง คงเหลือ /เกิดขึ้น ใหม่	(๑๒) สรุป ความเสี่ยง		(๑๓) แนวทาง/ มาตรการ จัดการ ความ เสี่ยง/ วิธีการ ดำเนินการ สำหรับ ปีถัดไป
			โอกาส (๑)	ผล กระทบ (๒)	คะแนน ระดับ ความเสี่ยง (๓) = (๑)×(๒)			โอกาส (๑)	ผล กระทบ (๒)	คะแนน ระดับ ความเสี่ยง (๓) = (๑)×(๒)			ควบคุม ได้	ควบคุม ไม่ได้	

ลายมือชื่อ.....(๑๔).....
 ตำแหน่ง .....(๑๕).....
 วันที่.....เดือน.....(๑๖).....พ.ศ. ....

คำอธิบายแบบรายงานผลการดำเนินการและทบทวนแผนการบริหารความเสี่ยง

- (๑) ชื่อ อปท.
- (๒) ปิงบประมาณในการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๓) รหัสความเสี่ยงตามลำดับจำนวนความเสี่ยงของโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๔ (๓)
- (๔) โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ที่มีความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามยุทธศาสตร์/ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๔ (๔)
- (๕) ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๓ (๕)
- (๖) คะแนนระดับความเสี่ยง ก่อนการดำเนินการจัดการความเสี่ยง โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง
- (๑) ผลกระทบต่อโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. (๒) และคะแนนระดับความเสี่ยงที่ได้จากการประเมิน ก่อนดำเนินการจัดการความเสี่ยง โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๒ (๙) (๑๐) (๑๑)
- (๗) วิธีการจัดการความเสี่ยงโดยระบุ/แนวทางการดำเนินงาน/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน/วิธีการดำเนินงาน ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่กำหนด เพื่อให้ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยนำข้อมูลมาจาก แบบ บส. ๔ (๕)
- (๘) ผลการดำเนินการจัดการความเสี่ยง (สรุปเป็นภาพรวม)
- (๙) คะแนนระดับความเสี่ยงภายหลังการดำเนินการจัดการความเสี่ยง โดยระบุคะแนนโอกาสที่จะเกิดความเป็นไปได้หรือความถี่ที่จะเกิดความเสี่ยง ตามเกณฑ์ประเมินที่ อปท. กำหนด (โดยอาจกำหนด เป็น ๓ ช่วงคะแนน สูง ปานกลาง ต่ำ หรือ ๕ ช่วงคะแนน สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) (๑) ระบุคะแนนผลกระทบต่อโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. ตามเกณฑ์ประเมินที่ อปท. กำหนด (โดยอาจ กำหนดเป็น ๓ ช่วงคะแนน สูง ปานกลาง ต่ำ หรือ ๕ ช่วงคะแนน สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) (๒) โดยนำคะแนนระดับความเสี่ยงที่ได้จากคะแนนการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (๑) คูณคะแนน ผลกระทบต่อโครงการ/กิจกรรม/ภารกิจ อปท. (๒) และนำคะแนนมาจัดระดับความเสี่ยงตามที่ฝ่ายบริหาร กำหนด (โดยอาจกำหนดผลช่วงคะแนน เป็น ๓ ระดับ สูง ปานกลาง ต่ำ) (๓)
- (๑๐) การเปลี่ยนแปลงระดับความเสี่ยงโดยการเปรียบเทียบก่อนดำเนินการและภายหลัง ดำเนินการจัดการความเสี่ยงลดลงหรือไม่ลดลง
- (๑๑) ความเสี่ยงคงเหลือหรือเกิดขึ้นใหม่ภายหลังจากดำเนินการจัดการความเสี่ยง
- (๑๒) สรุปความเสี่ยงที่ควบคุมได้/ควบคุมไม่ได้ หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้/ไม่ได้
- (๑๓) แนวทาง/มาตรการจัดการความเสี่ยง/วิธีการดำเนินการสำหรับในปีถัดไป เพื่อควบคุม ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- (๑๔) ลายมือชื่อผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๕) ตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๖) วันเดือนปีที่รายงาน